

ס ד י נ ת י ע ר א ל
הכנסת השנייה.

ר.ש.

ס ד ר ט ו ק ו ל ס ס 24/ג

מישיבת ועדת הכספים, שנתקיימה ביום ג'
בג' בטבת תשי"ד (29.12.53) בשעה 8.30

נוכחים:

- י. גורי - היו"ר
- י. פורדר
- ח. אריאב
- א. אליסר
- ש. בז'רנו
- א. צילינג
- י. בדר
- א.ט. גניחובסקי
- מ. קלמר
- ק. לוז
- ז. שפר
- ש. דיין

מזמנים:

- ד"ר טנדלסון - מטעם האוצר
- מר בן-מנחם - מנהל משרד הדואר
- מר לרון - מטעם האוצר
- מר שוהם -

סדר-היום:

- א. מסקנות ועדת המשנה.
- ב. הדיון על העלאת בתעריפי הדואר.
- ג. שונות.
- ד. חוק שטרי בנק
- ה. הדיון בחוק לתיקון תקנות ההגנה (כספים)
- ו. הדיון על מדיניות סט-ההכנסה
- ז. הדיון בתקציב מטבע-חוץ

=====

ר.ש.

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

ברצוני למסור לכם פרטים על עבודתה של ועדת המשנה. ביום א' שמעה הועדה בראויות מפי מנהל משרד מבקר המדינה על תוספת בתקציב לשנת הכספים 1953/4, וועדת המשנה מציעה לוועדת הכספים לאשר את התוספות הבאות, הנכללות בסכך הכל ב-37,300 ל"י:

אש"ל - תוספת 3,000 ל"י על 10,000 ל"י; נסיעות - 3,500 על 11,000 ל"י; החזקת מכוניות: 1,000 ל"י על 6,000 ל"י; הדפסות ונייר: 3,000 על 5,000 ל"י; החזקת בית: 700 ל"י על 2,000 ל"י; עתונים וספרים מקצועיים: 300 ל"י על 1,000 ל"י; שמירה: 2,000 ל"י על 4,000 ל"י; הוצאות שונות: 300 ל"י על 800 ל"י; ביקורת בחו"ל: 20,000 ל"י על 20,000 ל"י; דיור משרדי: 3,000 ל"י על 10,000 ל"י.

תוספת של 12 אלף ל"י באה משום שינוי שער בחו"ל; 12 אלף ל"י משום ההתיקרות.

לאחר שמיעת הביאורים, החליטה ועדת המשנה לאשר את התוספת ומציעה לוועדת הכספים לאשרה.

ועדת המשנה דנה גם ברשימת פסור ממילווה חובה, ומציעה לוועדת הכספים לאשר את מסקנותיה:

ביצור בע"מ - הוחלט לאשר; ניר, חברה שתופית להתיישבות עובדים עברים בע"מ - הוחלט לאשר; חברת ב.א.פ. להשקעות בע"מ - הוחלט לאשר; "היאס" (לצורך נכוי מחצית ההלוואה בסך 143,000 ל"י לאל-על) - הוחלט לאשר; החברה הארצישראלית המרכזית למסחר והשקעות בע"מ - הוחלט לא לאשר; מרכז קופות המילווה, ברית פיקוח של הקואופרציה האשראית העובדת בא"י בע"מ - הוחלט לאשר;

בקשות פיסור לפי סעיף 53: הוצאת ספרים אוצר המורה של הסתדרות המורים העברים - הוחלט לשחרר; אוצר מפעלי ים בע"מ - הוחלט לשחרר לפי סעיף קטן (ב); עזבון המנוחה רחל ירוזלמסקי, ע"י האפוטרופוס העו"ד י. נוסילביץ' והד"ר א. ברט - הוחלט לשחרר; עזבון המנוח דוד ברויש ירוזלמסקי ע"י העו"ד י. בירמן וד. המבורגר - הוחלט לשחרר; אגודת שוחרי האוניברסיטה העברית בא"י, הועד הארצי - הוחלט לשחרר; דירה הרשומה ע"ש הרב ברוך הגר (ישיבת יחיל ישראל) - הוחלט לא לשחרר. הנימוק: החוק אינו מאפשר שחרור מוסד פרטי.

מ. קלמר: אין זה מוסד פרטי, זהו מוסד חינוך.

היו"ר י. גורי:

מכבי תל-אביב - הוחלט לא לשחרר. הנימוק: האולם הראשי - קולנוע "אוריון"; בית מנוחה לזקנות של לשכת הכרמל - הוחלט לשחרר; אגודת נחלת ראובן - הוחלט לשחרר; ישיבת "אור ישראל" - הוחלט לשחרר; בי"ח מרפא יצחק - חברה לפתוח מוסדות רפואה בע"מ - הוחלט לדחות את ההחלטה עד לבירור אופי המוסד; מכון לחקר הקרקע והזגלים בע"מ - הוחלט לשחרר; דבורה גולדשמידט-גור-ארי (מוסד חינוכי לילדים) - הוחלט לא לשחרר. הנימוק: החוק אינו מאפשר שחרור מוסד פרטי; חברת בית-וגן - הוחלט לדחות את ההחלטה עד לבירור ע"ד לנדאו; הוצאת ספרים של הקיבוץ המאוחד בע"מ - הוחלט לשחרר.

א.מ. בניחובסקי:

אני מוחה בכל תוקף - זהו מוסד פרטי בהחלט. קיימות הוצאות ספרים שונות בארץ, למשל דביר - "דביר", שלדעתי זכותן להשתחרר גדולה מזכותה של הוצאת ספרים זוף.

היו"ר י. גורי:

כשאסיים את קריאת הרשימה, אתן את דשות הדיבור לחברי הועדה.

בית מנוחה לזקנים בני-ברק - הוחלט לשחרר; שכ' עובדים נוה-חיים, אגודה שיתופית בע"מ, גן-ילדים עירוני, בי"ס ואולם

ר.ש.

תרבות - הוחלט לשחרר; בית המדרש ע"ש ברל כצנלנסון / הוחלט לשחרר;
נוה הדסה - כפר הנוער הציוני על יד בני-ברק - הוחלט לשחרר; ארגון
הפועלות של המסדרות הפועל המזרחי / הוחלט לשחרר; מחלקת העליה של
המסדרות הפועל המזרחי בא"י הועד הפועל - הוחלט לשחרר; בתי החלוצות
מסעם ליגת נשים לישראל - הוחלט לשחרר; הקדש המנוח זלמן בן וולף
ע"י הנאמן הרב אריה לוין - הוחלט לשחרר; אגודת הצעירים הנוצרים -
הוחלט לשחרר; קרן זכות, ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בא"י -
הוחלט לשחרר; המזכירות של הקבוץ הארצי השומר הצעיר (בנין במרחביה
וכלי רכב) - הוחלט לשחרר לפי סעיף קטן (ב); המועדון הציוני בחיפה
בע"מ - הוחלט לשחרר לפי סעיף קטן (ב); "אל-על" - נתיבי אויר לישראל
בע"מ - הוחלט להשהות את הדיון עד להחלטה הכוללת בענין חברות
ממשלתיות או חצי כמשלתיות.

בינתיים סיכמנו גם כי אני אכתוב מכתב לשר
האוצר בקו הדיון שניהלנו בענין זה, לנסח מבחינה משפטית את
התיקונים הדרושים בחוק, בכדי שהחוק יהיה מותאם לאותן המגמות שאנו
התווינו לעצמנו.

ד"ר קיטרון:
אני רוצה להבהיר תי נקודות: החוק מבדיל
בסעיף 53 בין שני דברים - סעיף 53 (א) מדבר
על פטור מלא של מוסדות מסויימים, דת, צדקה, חינוך, תרבות, או
מוסדות בריאות צבוריים. סעיף קטן (ב) מדבר על ארגונים בעלי אופי
צבורי. אני מבין שהמלה המופיעה גם בסעיף קטן (א) מתיחסת אך ורק
למוסדות בריאות ולגבי מוסדות חינוך, דת וצדקה, לא חשוב אם הם
מוסדות פרטיים או צבוריים.

היו"ר י. גורי:
ייתכן מאד שאת המוסד שהזכיר חבר-הכנסת קלמר
יש לשחרר, אבל ישנם מוסדות חינוך פרטיים
אשר היה זמן, וגם כיום, שהם הרוויחו הון תועפות, על יסוד שכר-
לימוד מופקע וכד'. אינני חושב שהמחוקק התכוון לזה, אבל אם ישנה
פירצה בחוק, והיא ישנה אם נקבל את פירושו של היועץ המשפטי -
הרי בין שאר התיקונים יש לתקן גם אותה.

ד"ר קיטרון:
אני חושב שהפרצה שהיו"ר חושש מפניה אינה
קיימת. זוהי סמכותה של ועדת הכספים, ולא באורח
אוטומטי, והיא רשאית לקבוע לעצמה קו, שמוסדות פרטיים היא אינה
רוצה לשחרר. אין כל מניעה לכך.

שנית, קיים סעיף קטן (ג) האומר שבמידה שרכוש
מיועד להכניס רווחים, הפטור לא יחול. לכן כל סכנה אינה עלולה
לנבוע מכך, גם אם לא יתוקן החוק.

היו"ר י. גורי: אנחנו נחזיר דבר זה לדיון בוועדת המשנה.

ח. אריאב: מכיון שניתנה כבר הסכמה בוועדת המשנה, ד"ר
לנדאו עלול לפעול לפי זה, ואני מבקש שיודיעו
לו כי הדבר נתעכב.

היו"ר י. גורי: אני אודיע לו.

א.מ. גניחובסקי: בקשר להוצאת הספרים של הקבוץ המאוחד, אני
שואל: מה ההבדל בין הוצאת ספרים זו לבין
הוצאת "דביר", למשל? אני מבין שיש לעשות הקלות בקשר לספר העברי, אבל
אינני יכול להסכים להפליה; או שישחררו את כולם, ואם אין שחררים -
הרי לא לשחרר אף אחד.

א. ציזלינג: אני קובע שלא דובר בוועדת המשנה על הקבוץ
המאוחד דוקא, אלא על סטור שלם של דברים,

ד.ש.

והמקרה הראשון עליו דברנו לא היה דוקא הוצאת הספרים של הקבוץ המאוחד. לדעתי קבענו פרינציפ נכון - אין זאת אומרת שדבריו של חבר-הכנסת גניחובסקי לא היו נכונים - מוסדות בעלי אופי צבורי המקיימים הוצאות ספרים, ותפקידם אינו מיועד להשגת רווחים, אלא לתפקידים חיוניים - אותם אנו רואים כמוסדות צבוריים מסוחרים. שחררנו את הוצאת הספרים של המורים; שחררנו את הוצאת הספרים של מפא"י; את מוסד הרב קוק, את מוסד ביאליק ועוד מוסדות בעלי אופי צבורי, ונוסדו לא על יסוד של השגת רווחים לבעליהם, כי אם על יסוד תפקידיהם הצבוריים. אין זאת אומרת שהוצאות ספרים אחרות אינן חשובות. כשם שאנו מבדילים בין בית-ספר שנוצר למען החינוך, או בי"ח צבורי או מוסדות דומים שנוסדו לשם הפקת רווחים.

היו"ר י. גורי: היינו יכולים לקבל את הצעתו של חבר-הכנסת גניחובסקי אילו היינו מצרפים החלטה לשנות את החוק. אולם בגדרי החוק, אי אפשר לשחרר את "דביר", עם כל חשיבותה היא הוצאת ספרים של פרטים.

א. אלישר: לדעתי, הכרח הוא לנו לתקן את החוק.

היו"ר י. גורי: אנו עוסקים כרגע בשחרור מוסדות בגדרי החוק ואיננו יכולים לשחרר את "דביר".

אני רוצה גם להדגיש לגבי דבריו של חבר-הכנסת גניחובסקי, כי אילו קבלה הועדה את דעתו היה נוצר מצב מוזר. אנחנו הבאנו רשימה של מוסדות דומים בפני ועדת המשנה בעבר, והיא החליטה לשחררם. ברור שאיננו יכולים להפלות בין הוצאת הספרים של הקבוץ המאוחד לבין הוצאות ספרים דומות, שכבר קבלו שחרור. אם התקבל דעתו של חבר-הכנסת גניחובסקי, יהיה עלינו להודיע לד"ר לנדאו שימסור לאלה שכבר שוחררו, כי שחרורם נדחה.

א.מ. גניחובסקי: אני מקבל את דעת היו"ר, אבל אני רוצה להתנות תנאי, שכל הפרשה הזאת של הוצאות הספרים תובא שוב בפני הועדה, והיא תראה אם באמת ישנה הפליה, ואם לאו.

היו"ר י. גורי: אני מסכים לכך. הועדה אישרה את מסקנות ועדת המשנה.

ב) העלאות בתעריפי הדואר והטלפון

היו"ר י. גורי: נשמע עתה את דבריו של מנהל הדואר, מר בן-מנחם.

מר בן-מנחם: בתחילת דברי ברצוני לומר, כי אני מקוה שעוד יגיע היום בו אבוא לוועדת הכספים ואודיע על הורדות בתעריפי הדואר, הטלפון והטלגרף; אולם לפי שעה עלי לבוא היום בהודעה על העלאות תעריפים מסויימים, בכדי לתת תשובה לשנויים שחלו בשעה המטבע, ובעקבות השנויים האלה באה התיקרות החמרים, עליית מדד המחירים ובעקבותיהם עליית תוספת היוקר. כל זה משפיע מאד על הדואר, כי כ-80% מהוצאותיו הם תשלומי משכורת לפרסונל.

כדי למנוע התהוות גרעון בשנת הכספים הבאה, הכרי להעלות תעריפים מסויימים:

טלפון: דמי ההתקנה הקיימים יישארו בלי שינוי; דמי השכירות הקיימים יישארו בלי שינוי; יועלה מחיר שיחה מקומית מ-40 פרוטות ל-50 פרוטות; דמי העתקות פנימיות יועלו מ-7,5 ל"י ל-9,5 ל"י; דמי העתקות חיצוניות יועלו מ-30 ל"י ל-45 ל"י ומ-54 ל"י ל-80 ל"י. דמי שכירות לשלוחות פנימיות יועלו מ-14,400 ל"י ל-19 ל"י; שכירות קווים ראשיים לא תעלה; שכירות שלוחות פנימיות

ר.ש.

הדורשות יותר מ-100 מ' כבל שעלו עד עכשיו 28 ל"י, יעלו מעתה 36 ל"י;
שכירות שלוחות חיצוניות תועלה מ-60 ל"י ל-72 ל"י - היינו 6 ל"י
לחדש. שיחות חוץ לא יעלו, פרט למרחקים הקטנים ביותר, כגון
רחובות - תל-אביב, בהם המרכזיה היא אוטומטית.

שלש

דואר: מחיר המכתב בפנים הארץ יעלה מ-45 פרוטות ל-60 פרוטות; מכיון שזה עלול להכביד על האדם הקטן, הוחלט להטאיר את מחיר הגלויה בפנים הארץ ולא להעלותה.

אם לומר באופן כולל, אנו מעלים את המחירים כדי 10%. אנו עושים זאת למרות שההוצאות גדלו ב-20%. כלומר, ע"י העלייה הזאת אנו מתקנים משהו, אבל איננו מתקרבים למקום בו עמדנו במרחק בין מה שעולה לנו לבין מה שאנו מקבלים בעד השירות.

איננו מעלים את מחיר הגלויה בפנים הארץ; איננו מקבלים תשלום בעד מכתבי חיילים; איננו מקבלים תשלום בעד מכתבי עוורים וספרות עוורים; איננו מעלים את דמי העמילות של המחאות כסף; איננו מעלים את מחיר המשלוח של ספרים שהודפסו בישראל;

במברקה העלינו את מחיר המברק הרגיל בן 10 הטלים מ-350 פרוטה ל-450 פרוטה, אולם יחד עם זאת יצרנו בהזדמנות זו שירות חדש של מברקי ברכה, המגיעים בערך ל-50% של מברקים בפנים הארץ. אנו קובעים שירות של נוסח קבוע. היות ודבר זה חוסך עבודה במברקה אנו יכולים להוריד את המחירים בשטח זה.

איננו מעלים את מחיר מברקי העתונות בפנים הארץ. כן לא יועלה מחיר מברקי החיילים.

אלה הן בעצם ההעלאות העקריות. יתר המחירים, באופן פרופורציונאלי, מעגלים את הסכומים, למטה או למעלה,

אני רוצה למסור לכם מה נותנת לנו ההעלאה הזאת ומדוע הכרחי לעשות זאת לקראת השנה התקציבית הבאה. העלאה זו תכניס לנו בערך 2 מיליון ל"י בשנה הבאה, אולם עלינו להתחיל בהעלאות ב-1 בינואר, היות והחשבונות שלנו הם רבעוניים והסכומים האלה ייכנסו רק לחשבון השנה הבאה.

2 מיליון ל"י & אלה נחוצים לנו כדי לכסות את הגרעון העלול להיווצר. אני רוצה רק לציין, כי אנו מוציאים 30 אלף ל"י לחדש עבור משכורת בעקבות תוספת היוקר - היינו בטשך חצי שנה הוספנו לתשלום המשכורת 200 אלף ל"י. היות ועכשיו גם מתנהל מו"מ בין הממשלה לבין איגוד עובדי המדינה, וברור שכל מו"מ כזה מסתיים בהעלאה כלשהי, אם כי לא ברור עדיין בכמה - אנו חייבים להביא זאת בחשבון.

בתקציב השנה הנוכחית הקציבה הממשלה 300 אלף ל"י להקמת טלפונים בישובים המרוחקים, ולאחר גיוס כספים ממקורות צבוריים, כמו הסוכנות והמרכז החקלאי, נוצרה קרן של 500 אלף ל"י להתקנת 123 טלפונים בישובי ספר. על הרשימה החליטה ועדה שהיתה מורכבת מגורמי הבטחון וההתיישבות והדואר, וזה מבוצע על ידינו, אם למוד זאת באחוזים הרי אפשר לומר ב-150%, מבחינת הזמן. אנו חשבנו שלא נסיים את הפעולה עד סוף השנה, וקיוונה היתה באמת להקציב 200 אלף ל"י מתקציב השנה ומאה אלף ל"י מתקציב השנה הבאה, אבל מתברר שאנו נסיים את ההתקנה של 123 טלפונים ואולי עוד נוסף מספר מסויים של טלפונים במקומות שבינתיים התעורר ההכרח לעשות זאת. אבל בזה לא סגי, נשארים מאות ישובים שגם להם הכרחי להתקין קשר, ואנו חייבים להמשיך את המאמצים; לא נוכל להמשיך בטאמץ אם לא יוקצבו לנו סכומים נוספים ולא יוקצבו לנו סכומים נוספים, אם תקציבנו יהיה בגרעון. לפני כמה ימים אספתי שוב את כל אותם הגורמים שהשתתפו במאמץ וכולם אמרו כי הם פוככים להמשיך בו, באחוז מסויים, בתנאי שהממשלה תתן את שלה, כדי לפתור את הבעיה בהקדם האפשרי. ואם במשך 8 חודשים הספקנו לעשות עבודה שחשבנו ע"י נעשה אותה במשך שנה או יותר, הרי ישנה כל התקנה שבשנת התקציב הבאה נוכל להתקין יותר מ-125 טלפונים. כמובן שיישאר גם עודף בשנת 55/6, אבל אנו מתקרבים כבר למצב נורמלי.

ר.ש.

י. בדר:

לפני שאנו ניגשים לדון בסעיף זה, חושבני שעלינו לקבל דו"ח בכתב, מהן הן ההכנסות השוטפות של הדואר, מה הן התוצאות של הגבייה היום, מה קרה לרזרבות, ומה קרה לרזרבה הקיימת לשם כיסוי תוספת היוקר. האם אינה מספיקה דוקא לדואר?

ביו"ר י. בורי:

אם נקבל את הצעתו של חבר-הכנסת בדר, נהיה מוכרחים לעכב את הדיון וזאת לא נוכל לעשות, היות וההעלאה עומדת לחול מה-1 בינואר. אני מבקש ממך בן-מנחם שימציא לנו את החומר הנדרש עוד היום אם אפשר, כדי שנוכל מחר לסיים את הדיון.

ד"ר מנדלסון:

אני רוצה לציין בפני חברי הוועדה, כי אין זו פעולה זעירה לקראת התקציב הבא, אלא הדואר לא הצליח להשיג את אומדן ההכנסות. במקרה הטוב ביותר הדואר יפגר בערך במיליון ל"י של הכנסות לגבי האומדן. אין זו אשמת הדואר, אלא הקיגור בא בעצם מסיבות תקציביות וגם סיבות הנדסיות. אילו יכולנו להגשים את התכנית של התקנת 8,000 קוים חדשים כפי התכנית, יתכן שהתקציב היה מכוון אבל לא הצלחנו לעשות זאת. פה ברצוני להדגיש, כי בכלל כל הגורל המשקי של הדואר תלוי בכך שיעלו מ-2200 קוים ל-35-40 אלף וצריך לעשות הכל כדי שלדואר יהיו הכלים והממון הדרושים לכך.

ההתאמה הזאת בבולי הדואר עלולה להקטין במקצת את הגרעון באומדן ההכנסות. העליה המינימלית היא בטלפון, ואנו חייבים להתחיל ב-1 בינואר, כשי שההעלאה חשקף בתקציב השנה הבאה.

ח. אריאב:

מר בן-מנחם אמר לנו כי בכספים שיתקבלו מן ההעלאה ישתמשו לשם התקנת טלפונים בישובי הספר, וזה ודאי חשוב מאד. אבל המציאות היא שלמען התקנת טלפונים בישובי הספר, אין משתמשים בתקציב הרגיל, אלא בתקציב הפיתוח. לכן פעולות אלו אינן מצריכות העלאת המחירים.

אני דורש לדעת: מה מחייב את ההעלאה הזאת עד סוף השנה. מר בן-מנחם דבר על התיקרות ועל תוספת יוקר, אולם דבר זה הובא בחשבון בשעה שבנו את התקציב הנוכחי; ואשר למה שעלול להיות, אני חושב שמר בן-מנחם אינו יכול לכלול זאת בחשבוננו.

אני מבקש לדעת אם ישנו גרעון כבר בתקציב משרד הדואר, מה ההתיקרות המציאותית ומה קרה לרזרבה למען תוספת היוקר. ברצוני גם לדעת מה תתן התוספת הזו בתעריפים.

מר בן-מנחם:

לא אמרתי שהכסף להתקנת טלפונים בישובים מרוחקים בלקח מן התקציב הרגיל. ברור שאנו לוקחים את הכספים מתקציב הפיתוח, אבל אם אנו חושבים לשלם משהו לאוצר תמורת זה, האם איננו חייבים להכניס לתקציב הרגיל סכומים שיכסו את המיליון, ההשקעות וכד' האם דבר זה ניתן לנו בחינם, מבלי לתבוע מאתנו תמורה? מדיניות הממשלה אינה מתן מתנות, אלא לתת שירותים ולדרוש תשלום בעדם.

אני הסברתי רק שאנו חייבים לעשות את החשבון לא רק כפי שהוא היום. לוועדת הכספים זכור כי הכנסותינו היו צריכות להגיע ל-16,6 מיליון ל"י, ולפי המאזן שיחנו בידינו, לפי ההכנסות שהיו עד עכשיו ולפי המשוער מה שייכנס עד סוף השנה, אנו לא נגיע לסכום זה ויהיה לנו גרעון של לפחות 3/4 מיליון ל"י. אני מציין כי דבר זה עדיין לא קרה לדואר בכל זמן קיום המדינה. תמיד עלו ההכנסות על המשוער, וזוהי הפעם הראשונה שההכנסות לא תכסינה את האומדן, וזה לא טוב.

בחשבון הצימוקים תופסת מקום חשוב תוספת היוקר. ברור שישנה קרן לכיסוי ההפרכים האלה, אבל האם אין הדבר נזקף בסופו של חשבון לחובת הדואר? ואשר לעתיד, אם עושים תכנית של שנת עבודה, יש לעשות את כל החישובים. יכולים אנו לטעות בדבר זה או אחר, אבל אנו חייבים לקחת בחשבון מה שמתרחש סביבנו. מתנהל עתה

מו"מ על הגדלת המסכורת, וברור שהיא תגדל. איננו יודעים בכמה, אבל עלינו לעשות את המינימום. קראנו את התקדמות בענין מתן הפרמיה של 80% למשל בספנות ובדרכי אויר. זהו ענין המביא באופן ישיר להגדלת הוצאות הדואר, ואלה הם סכומים גדולים בתקציב. האם אנו צריכים להתעלם מזה?

אינני זומר שאנו רוצים לענות בהתיקרות זו על כל השאלות ולהתקרב בדיוק למקום בו עמדנו קודם לכן. ברור שלו היינו מעלים גם את מחיר הגלויה יכולנו לקבל עוד 20 אלף ל"י בשנה, אבל לא עשינו זאת, כי לא רצינו להכביד על האדם הקטן.

אני מוכן עוד היום להמציא לחברי הועדה את החומר

הנדרש.

א.מ. גניחובסקי: ברצוני לדעת מהו מספר הפקידים במשרד הדואר; מה היתה המסכורת במרץ וביוני ומהי עכשיו. אני רוצה לשמוע מרטים בקשר לאי-החקנת 8,000 הקוים, עליהם דבר ד"ר מנדלסון.

מר בן-טנחם: אנחנו בכל שנה מכניסים לתקציב הרגיל סכום מסויים בשביל הכנסות טלפונים, הטורכב מדמי התקנה, דמי שיכורת וכד', ובוניס את הסכום עפ"י מספר הטלפונים שיבדעתינו להתקין באותה שנה. היות והתשלומים הם רק בעד חלק קטן של ההשקעה, זה נכנס בתור הכנסה לתקציב הרגיל ואנו משלמים ע"י סכום כולל של החזרה. בשנה שעברה חשבנו שנוכל להתקין 8,000 טלפונים ונקבל כ-9,800,000 ל"י. מתברר שלא נגיע לזה. ומדוע? אנו קבלנו את תקציב הפיתוח מאוחר מאד ועל כן לא היה לנו כסף להתקין את הטלפונים.

היו"ר י. גורי: אנו מסיימים היום את הדיון בסעיף זה, ולאחר שנקבל את החומר הנדרש, נמשיך בו מחר.

ח. אריאב: מה בקשר לצו הכלו המונח על שולחן הכנסת?

היו"ר י. גורי: אמרנו שאנו מאשרים את הצו, אבל יחד עם זה דורשים מן המוצר שיביא כבר צו מתוקן בחלק זה, כדי שנוכל לחוות את דעתנו, וכדי שלא יהיה רווח זמן בין פרסום הצו לבין התיקון המתייחס לסעיף 196(ב').

ד"ר מנדלסון: אני מביא לידיעת חברי הועדה, כי מיד אחרי קיום ישיבת הועדה בתל-אביב, התקשרתי עם סגן תת-שר המסחר והתעשייה ועם ארגוני התאחדות מעלי התעשייה המעוניינים בצו, ואני חושב שעוד השבוע נביא את השינוי לגבי סעיף 196(ב') לפני הועדה.

ש. בז'רנו: סיכום הדיון שלנו היה, כי תוך שבוע ימים יביא לנו ד"ר מנדלסון את הנוסח של התיקון, על מנת לא לאחר את המועד. למעשה הועדה עוד לא אישרה את הצו, אלא רצתה לחכות עד לקבלת החומר על הצו החדש.

ח. אריאב: אני הניבותי כי הצו יאושר, מחנך ברירה; אבל בעת ובעונה אחת יוצא צו חדש ע"י הממשלה, עם התיקון, ואז ממילא יפורסמו שני הצווים יחד: אישור הצו ע"י הכנסת והצו החדש. אבל אם הצו מונח כבר על שולחן הכנסת, והיו"ר יביאו היום לאישור הדבר הוא שונה לגמרי.

ד.ש.

היו"ר י. גורי:

אמרנו בפירוש כי רצוי מאד שברגע שאעלה על
במת הכנסת, אומר שלצד הזה ניתן תוקף בדיעבד,
אבל כבר הוסכם לתקן אותו. עד כמה שאני זוכר כל העוקץ היה לגבי סעיף
196(ב'). אילו זה היה מוכן, הייתי יכול כבר היום להודיע בכנסת
על כך. מכיון שהתיקון אינו מוכן, ותוקפו של הצו פוקע מחר, אנו
צריכים לאשר את הצו ובשבוע הבא כבר לטפל בצו החדש, כדי לא ליצור
בינתיים חלל ריק. אם הועדה מעדיפה ליצור חלל ריק - עלינו להחליט
על כך.

אני מציע לוועדה, שאנו נרשום לפנינו את התחייבות
הזאת, ונאשר בינתיים את הצו.

ד"ר מנדלסון:

אני מתחייב בטם האוצר כי בתחילת השבוע הבא
תהיה הצעת תיקון הסעיף הזה, בתוספת מילוי
בקשתו של חבר-הכנסת אריאב בקשר לצימוקים ויין.

ח. אריאב:

לדעתי העניין אינו משביע רצון, כיחוד כשכל הועדה
החליטה פה אחד, שדבר זה דרוש תיקון. אני חושב
שפעם אחת על הכנסת להשתמש בסמכותה ולומר: הצו הזה מבוטל, כי
הממשלה לא נהגה כראוי.

אנו דורשים לא לאשר את הצו, או להסתפק בהודעה
ברוהה, קונקרטיית מצד יו"ר הועדה וב"כ הממשלה, שהדבר הזה יתוקן תוך
7-10 ימים.

ש. בז'רנו:

לפנינו שני צווים: צו אחד מה-2 בנובמבר וצו שני
מה-30 בנובמבר, שעוד לא בא לדיון בוועדה. הצו
מה-2 לנובמבר, בסעיף 196(ב') מתייחס לא רק לסוכר, כי אם למצרכי מזון
בכללותם - המיועדים למטרה מסוימת - אבל למצרכי מזון בכללותם. ישנו
סעיף 196(ד') המדבר על מינים שונים של סוכר. כששני הצווים יאושרו,
הסוכר יצטרך לשלם 450 ל"י - היתר 250 ל"י.

אני רוצה שנקבע לא רק את עצם העובדה שיהיו
תיקונים ושיהיה ברור שזה מתייחס לא רק לסוכר; אני הייתי רוצה שאנו
גם נבין את העקרון של התיקונים האלה, אליהם אנו שואפים. מדבריו של
ד"ר מנדלסון אני מבין שכוונת משרד המסחר והתעשייה בצו זה הייתה בעיקר
להפוך תשלומים אחרים שהיו קיימים תחת כל מיני שמות, למכס. הייתי רוצה
שד"ר מנדלסון, בתור בא-כוח האוצר, יגיד לנו בדיוק, כי כוונת האוצר
לתקן את הצווים האלה, כדי שהם יהפכו למכס את התשלומים מהסוגים האחרים,
וכדי שהם יכללו איזה שהיא ברירה בקשר לשחרור ממתקים מפיקוח.

אני דורש גם תיקון נוסחו של הצו, כי הוא אינו
בסדר. אי אפשר להטיל מכס על מצרך בלתי מוגדר כמו "מצרכי מזון".

אם הודעתו של יו"ר הועדה בכנסת תכלול את
העקרונות האלה, אני מוכן להסתפק בכך.

היו"ר י. גורי:

בכדי למנוע אי-הכנה אקראי בפניכם את המכתב
שכתבתי לשר האוצר לאחר ישיבת הועדה בעניין זה.
(קורא את המכתב). מהאן ברור כי היה ברור שאיננו קושרים את אישור הצו
בכנסת בתיקון של הצו החדש בעת ובעונה אחת. אנו רצינו מאד שזה יהיה,
אבל אם קיים מצב שהדבר דורש עוד שבוע ימים, ברור לי שהועדה לא קבעה
אז שייווצר חלל ריק. אם היא מתכוונת לכך, עליה לומר זאת במפורש.

י. גדר:

מה שלא ייעשה בנוגע לצווים אלה, עד כמה שהם מתנם
מכס זה או אחר בהחלטה של איזו שהיא רשות
מוסמכת, כל-הדברים האלה יהיו בלתי חוקיים לגמרי, ואני אקרא מעל במת
הכנסת לאזרחים, שלא יצייתו לצו זה.

ר.ש.

לפני 1949 המצב היה כזה, שסנדייט בחוקי סכס היו יכולים לבוא רק בצורה של פקודה. ב-1949 החלטנו שסנדייט במסגרת יכולים לבוא על סמך אשר יאושר ע"י הכנסת. אולם כאן ישנה צורה חדשה של סנדייט שיכולים לבוא ע"י קביעתה של רשות מוסמכת. פירוש הדבר שהכנסת מעבירה את סמכותה לקבוע סכס לידי איזו רשות מוסמכת.

אילו דבר זה היה נעשה ע"י חוק, הוא היה כאן פגום, אבל היה חוקי, כיון שהוא נעשה ע"י החלטת הכנסת. אבל בצורה זו הצוים האלה הם בלתי חוקיים, וגם אחרי אישורם ע"י הכנסת יישאר בלתי חוקיים, ואני אגיד זאת מעל במת-הכנסת.

א. ציזלינג: אני מתנגד שיו"ר הועדה יודיע בכנסת הודעות על כוונות הממשלה בענין החוק. יכולות להימסר הודעות מטעם הממשלה, אבל אינני מסכים שיטסטו התחומים בין יו"ר הועדה לבין הממשלה או הקואליציה, מה שקרה כבר כמה פעמים. היו"ר אינו צריך למסור את ההודעות האלו, כי אין בידו למלאן.

היו"ר י. גורי: בשעה שאני מודיע הודעות, אינני אומר אותן בשמי, אלא אומר שהממשלה הודיעה לנו דבר זה או אחר. אף פעם לא חשבתי שאני מערבב תחומים. כשנידון ענין מסוייט בועדה, והשר הנוגע בדבר מוכר לנו הודעה, אני יכול בהחלט אח"כ להודיע בכנסת שבענין זה נטתרה הודעה כזאת מפי השר הממונה על הדבר.

הדוגמה הבולטת ביותר היא בענין הזהב. ענין זה עורר מתיחות רבה בציבור, וברור שאם שר האוצר מסר הודעה בועדת הכספים, הרי אין זה רק סמכותי אלא גם חובתי להודיע זאת לכנסת. ואין פה ערבוב תחומים בין הממשלה ובין היו"ר.

א. ציזלינג: ראשית עלי לומר כי לא היתה בדברי כל פגיעה אישית.

אין יו"ר הועדה צריך לסמך שופר להודעת הממשלה; לב"כ הממשלה יש רשות בכל רגע לעלות על במת הכנסת ולמסור כל הודעה שברצונו למסור. אבל אם מוסר זאת יו"ר הועדה, בדרך כלל מתמעטת הפגיעה אחרייתה של הממשלה ונוצר כאילו הרושם - גם אם זה לא נכון - שהועדה רואה את הענין הזה כמיוחר.

מכיון שהיו"ר הזכיר את דוגמת הזהב, ברצוני להזכיר שתי דוגמאות: א) החזרת חלק הכספים שניגבו בשעתם החלפת שטרות מילווה. היו"ר בפירוש הודיע על כוונה מסויימת והיא לא נתקיימה. ב) בזמן אישור תקציב הפיתוח התעוררה שאלה על חברת התובלה בנגב. היתה הודעה שדבר עדיין לא נקבע סופית ועוד יהיה בירור, אולם הדבר קבוע, האוצר משלם, המצב נמשך כמות שהוא, ואין תיקון.

אני מבקש שהיו"ר לא ימסור הודעות בשם הממשלה.

היו"ר י. גורי: בדבריו של חבר-הכנסת ציזלינג ישנה הנמקה פוליטית והנמקה משפטית. על ההנמקה הפוליטית לא אגיב כרגע, אולם יש לחשוב היטב אם אסור ליו"ר העדה למסור מעל במת-הכנסת שנמטרה הודעה מסויימת בועדה, מטעם שר מסוייט.

ד"ר קיטרון: בועדת המשנה ביום א' אמרתי, כי צדדתו של הצו אינה רצויה והערה זו נתקבלה ע"י כל חברי הועדה. אני גם היום מוכן לחזור ולהגיד שזה אינו רצוי, אבל אני אפשר להרחיק לכת ולומר שזה אינו חוקי. אין זה מוצדק. הדבר אינו רצוי אבל הוא חוקי.

אשר לטענתו של חבר-הכנסת ציזלינג. דבר זה היה קיים עד היום ולא התעוררה כל בעייה. אולם אם רוצים לערער על כך, יש לעשות זאת בפני ועדת הכנסת.

י. בדר:

ישנו הברל מטויים בעיני הכנסת, בין הודעותיו של
מר גורי לבין הודעות של רבים אחרים, מבחינה זו
שהודעותיו של מר גורי נפגשות במידת אסון גדולה יותר מאשר הודעות
מטויים אחרות. אני חושב שאין זה טוב כשטר גורי, גם באופן אישי וגם
כתור יו"ר ועדת הכספים, אפילו ע"י מסירת הודעה שנשמעה כאן, יקח על
עצמו ועל הועדה סידה אל אריות, שאטנם מה שהובטח - יקויים.

נוסף על כך העובדה ששמענו הבטחה מפי ד"ר
מנדלסון אינה יכולה עוד לוטר דבר, היות ועתה לא קיים דבר כזה שטר האוצר
האוצר פועל על דעת עצמו. קיימת ועדת שרים וישנן דעות שונות בוועדה
זו.

היו"ר י. גורי:

הצד בכדי לסיים את הפרק הזה אני רוצה לומר: אם
השתמטתי במונח "ממשלה" במקום "שר האוצר",
עשיתי זאת רק מפני שכל שר המופיע בפני ועדה מופיע בשם הממשלה.

אשר לדברי חבר-הכנסת ציזלינג, הוא יכול לעודד
את השאלה בפני ועדת הכנסת. על כל פנים אני תמיד מופיע בתפקידי ולא
בתפקידו של מישהו אחר; אף פעם לא עשיתי זאת ואינני מערבב את התחומים.
אנו עוברים לסעיף הבא.

א. ציזלינג:

ברצוני לדעת מתי יהיה הסיכום בענין חברת-החשמל.
הוחלט שהבוקר דנים ומטיימים בזה.

(ב) אני נוכח שהממשלה רואה את עצמה חפשית
בשנוייה יסודיים בכלכלה, מבלי לאפשר לכנסת לדון בהם. אני מבקש שועדת
הכספים תפנה לי"ר הכנסת בבקשה להציג את השאלה על סדר-היום של הכנסת.

היו"ר י. גורי:

שאלתו השניה של חבר-הכנסת ציזלינג תועבר היום
לשר האוצר. מחר הוא יתן עליה תשובה, ואם היא לא
תספק את חבר-הכנסת ציזלינג, הוא יכול להביאה לכנסת כהצעה לסדר-היום.
אם הוא עומד על הצעתו - אצביע אותה.
אשר לסיכום בענין חברת החשמל, נתבקשתי ע"י
מספר חברים לדחות את הסיכום, ואינני יכול לסרב לבקשה מטין זה.

י. בדר:

אם הדבר אינו טודי, אבקש לדעת את שמות החברים
שבקשו לדחות את ההחלטה.

א. ציזלינג:

אני מציע מפאת דחילות הענין לדון עוד היום בשאלה
זו. אינני מתנגד אף פעם לבקשותיהם של חברים
לדחיית החלטה בשאלה מסויימת, מכיון שהם רוצים עדיין להתייעץ עם סיעתם.
אולם הפעם נדמה לי שהסיבה היא שונה.

היו"ר י. גורי:

החברים אשר בקשו את דחיית ההחלטה הם חברי הועדה
מטעם הציונים הכלליים ומטעם הפועל המזרחי. אני
אצביע את הצעתו של חבר-הכנסת ציזלינג, אם לסכם עוד היום בענין חברת
החשמל.

ה צ ב ע ה

הצעתו של חבר-הכנסת ציזלינג - לא נתקבלה.

חוק שטרי בנק, תשי"ד - 1953

היו"ר י. גורי: (קורא את החוק).

לחוק זה ישנם כמה תיקונים. תיקון אחד בקס מאתנו להכניס מר הופייין. בחוק כתוב שתוקף האמנה קוארך עד 31 לדצמבר 1954, בתנאי שהזכות תהיה לממשלה לבטלו לפני כן ע"י מתן הודעה מוקדמת בכתב לא פחות מחדשיים. הוא מבקש שיכתב: בסוף כל חדש, ע"י מתן הודעה מוקדמת. כלומר, הזכות ניתנת לממשלה בסוף כל חדש לבטל את האמנה, ולא באמצע החודש.

ד"ר קיטרון: עלי להוסיף כמה תיקונים: ב"הואיל" הראשון, בשורה החמישית, יש לכתוב "ובתוספת" ובמקום "וכתוצאה". שנית, בסעיף 16, אחרי המלים "(31 בדצמבר 1954)" יש להוסיף: "ועד בכלל". נוסף לזה גם התיקון של מר הופייין, אשר היו"ר כבר קרא אותו לפניכם.

י. בדר: קודם כל יש לי בקשה פורמלית. מכיון שהסעיף העיקרי, סעיף 2, מתייחס לכל הוראות פקודת שטרי בנק 1948, פרט לסעיפים 13, 14, בה, אני חושב שחובתה של הועדה לודעת משהו על הסעיפים האלה.

היו"ר י. גורי: (קורא את הסעיפים 13, ו-14 של הפקודה).

י. בדר: בקשר עם סעיף 2, ברצוני להציע כמה שנויים: (א) למחוק בסעיף 6 של הפקודה את המלה "בוליים"; (ב) להוסיף בסוף סעיף 6 "ומכל מילווה חובה"; (ג) להוסיף סעיף: "הפקודות אשר בשטרי בנק וחשבונות עו"ש אשר בבנקים וכאגודות שתופיות לאשראי - דינם כדין שטרי בנק, לצורך סעיף 6".

אני מציע לוועדה לקבל את ההצעה הזאת, אולם אינני מוכן לנמקה בלי שתימצא כאן נציגות מטעם האוצר.

ד"ר קיטרון: יש לי מפקות רציניים אם גם אחת מהצעותיו של חבר-הכנסת בדר ראויה להצבעה בוועדה. החוק הזה אינו בא לשנות את הפקודה הקיימת בשום דבר, אלא את האמנה בלבד. לאור העובדה שהכוונה היא רק להאריך את תוקפה של האמנה לשנה, אינני כואה טעם להצעות כלשהן בקשר לתיקונים בפקודה.

א. ציזלינג: אני מציע כי לחוק שטרי בנק יתווסף סעיף, האומר כי הכנסות אלו תועברנה לפקדיון שטרי מקרקעין.

ה צ ב ע ה

הצעותיו של חבר-הכנסת בדר - לא נתקבלו

הצעתו של חבר-הכנסת ציזלינג - לא נתקבלה

חוק שטרי בנק תשי"ד - 1953 - אושר

חוק להארכת תוקף של תקנות שעת-חירום לתיעון תקנות ההגנה (כספים)

היו"ר י. גורי: אנו שמענו הודעה משר האוצר, שהממשלה אינה עומדת על דעתה לכלול סעיף 5 או להוציאו, וועדת הכספים ממשיך להחליט לפי שיקול דעתה.

ח. אריאב: אני מציע למחוק את הסעיף הזה.

א. ציזלינג: אני מציע לכתוב את המלים: "ירשום" ולא "רשאי לרשום". אני מודיע מראש, שאם הצעתי זו לא תתקבל, אשמור לי זכות הכתיבות, להשארתי של הסעיף כמו שהוא.

ה צ ב ע ה

הוחלט למחוק את סעיף 5

2 המתיגויות לחבר-הכנסת ציזלינג - היו"ר וחבר-

הכנסת ק. לוז ישקלו בדעתם אם להצטרף להמתיגות זו.

י. בדר: האם היו"ר יגן בעצמו על דעת הרוב בענין זה?

היו"ר י. גורי: אני אביא את החוק לכנסת; שמורה לי הזכות לבקש חבר אחר של הוועדה להגן על דעת הרוב, אם לא אמצא לנכון לעשות זאת בעצמי.

(אח"כ - המשך הדיון בענין מס-ההכנסה)

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לדיון בענין מס-ההכנסה.

יש בידי הצעות להיכנס הדיון, אולם לפני שאביא אותן לידיעת חברי הועדה, יש ברצוני לקרוא בפניכם מכתב שקבלתי מחבר-הכנסת לוז, בקשר לדבריו על התחייבויות הקיבוצים לתשלום מס-ההכנסה ולא לתשלומים. (קורא את המכתב)

חילופי

בשולי הדברים שהיו בין חברי-הכנסת לוז ואבניאל, מצא חבר-הכנסת לוז לנכון לכתוב את המכתב, ואבי מצרף אותו לפרוטוקול.

להודיע

ב. אבניאל: זכותו של חבר-הכנסת לוז להצטרף לנו כל מה שהוא מוצר לנכון, ואינני מפקפק גם בכנותו כשהוא אומר שהיתה כאן אי-הבנה. אני דרשתי את הפרוטוקול ושם היה כתוב "תשלומים" ולא "התחייבויות". המלה "תשלומים" היתה מחוקה בדיו ובאותה דיו היתה כתוב למעלה "התחייבויות". בקשתי שיראו לי איפה זה תוקן באופן רשמי, אולם לא מצאתי.

אינני חושב שזה מזכותו של מישהו, לא חבר הועדה ולא המזכיר לתקן דבר מהותי כזה ולא להכיא את הדבר בפני אותו הפורום שהוא עשה את ההודעה הראשונה. לאחר שחבר-הכנסת לוז כתב את המכתב, הדבר הוא בסדר, אבל לא היתה לו זכות לתקן את המלה בדיו, מבלי להודיע על כך.

היו"ר י. גורי: אינני חושב שיש מקום לזכות על הנושא הזה. חבר-

הכנסת אבניאל צורף לדיון הזה לחבר-כנסת אשר העלה את הבעיה בכנסת. הערתו על הסדרים התקינים הרצויים בענינים כאלה היא הערה כללית אשר אפשר לדון בה - אבל אין חייבים לדון בה - כרגע. במידה שהוא מתייחס לנושא המיוחד הזה, אני מודיע לו שלא נהגנו בענין זה אחרת ממה שאנו נוהגים בדרך כלל. אם חבר הועדה מודיע למזכיר כי ישנה טעות בפרוטוקול - מתקנים זאת. אם יש מקום לתקן זאת בדרך כלל זו שגלה כללית, ואינה נובעת לענין הזה.

ש. בזק: חבר-הכנסת לוז הודיע על התיקון בתחילת הישיבה.

אינני יודע אם הקצין מצא לנחוץ לכתוב זאת, אבל ברור שחבר-הכנסת לוז הודיע על כך בעת הישיבה, בנוכחות חברי הועדה.

י. בדר: עלי לציין כי בשטח סדרי עבודת הועדות ישנו

ליקוי רציני, והדבר אינו קשור דוקא בוועדת הכספים. אני חושב שעלינו לפנות לוועדת הכנסת, כדי שהיא תחליט על סידורי עריכת טבוגרמות מועדות. בנוגע למליאת הכנסת זה קיים, בנוגע לוועדות - לא. צריך להיות סדר מסויים בבדיקת הפרוטוקולים, באישורם ובחתימה עליהם. דבר זה חשוב במיוחד בוועדת הכספים, כי אנו מקבלים פה בדברים רבים החלטות סופיות ומחייבות.

אנחנו קבלנו שתי אינפורמציות. אחת מחבר-הכנסת לוז, שאיש לא ינסה לשים סימן שאלה על ידה, שהקבוצים קבלו עליהם התחייבות של מס-הכנסה כולל בסך 770 אלף ל"י - לעומת זאת בדו"ח של בלוך נאמר כי הקבוצים שילמו 60 אלף ל"י. כרגע אין סתירה בין שתי האינפורמציות האלו ואפשר לקבל את שתיהן כאחת, אבל היה כדאי שאנו נקבל אינפורמציה סופית ומדוייקת, כמה שילמו.

(המשך הישיבה - רשמה שה)

בקשר לפרוטוקולים של ישיבות הוועדות,

הינו"ר י. גורני:

ישנו בתקנון סעיף הקובע כי הפרוטוקולים

הללו יכללו את שמות הנוכחים, תמצית הדברים והחלטות שמתקבלות בישיבה. פרט לפרוטוקול הסנוגדפי רושמים בוועדת הכספים גם תמצית, ועל תמצית זו אני חותם. אין אני נוהג כך לגבי הפרוטוקול הסנוגדפי, כי לשם כך צריך היה להעביר תחילה לכל אחד מן החברים את דבריו להגהה. כל עוד אין משנים את הטעם הקיים, הרי בכל מקרה שחבר הוועדה ירצה לתקן את הרישום של דבריו, יוכל להודיע על כך בישיבת הוועדה והתקון יירשם בפרוטוקול לשם כל אין כל צורך בהחלטה מיוחדת של ועדת הכנסת.

בקשר לנושא שמו אנו דנים ושנסכמו בסבוע הבא,

יש ברצוני להודיע לחברי הוועדה הן הצעותי לסיכום הדיונים שניהלנו על נושא זה. בתחילה עלי להעיר כי הוועדה הצטרף להניח על שולחן הכנסת מסקנות רק לגבי הנושא של הנושא, כלומר על ענין השוויון במסים, ולע על מידת היעילות של הגבייה. למעשה המדובר הוא על שוויון במס הכנסה בלבד. בעקבות הדיונים שניהלנו בענין זה, אני רוצה להציע סיכום בשלושה סעיפים:

א. קיבלנו באורים מפי נציב מס ההכנסה בעקבות

השאלה שעורר חבר הכנסת אבניאל מעל במת הכנסת והרחיב עליה את הדבור בישיבת הוועדה, ומתוך באורים אלה מסתבר כי מס ההכנסה מן הקבוצים נגבה כחוק, ואין הם מופלים מבחינה זו לא לטובה ולא לרעה בהשוואה לשאר משלמי המסים. הוועדה רשמה לפנייה את הנאור הזה של נציב מס ההכנסה.

ב. נתעוררה בוועדה שאלה על הצורך להפעיל אמצעים שונים

וביניהם פרסום רשימות של תשלומי המס, כאחד האמצעים להגברת יעילות הגבייה. הוועדה שמעה את הנאורים שניתנו גם על דעתו של שר האוצר, כי יש להניח כי תוך 6-8 חודשים, לאחר שיופעלו סכונות החישוב שהגיעו למשרד מס ההכנסה, יהיה מוכן החומר שיאפשר לשר האוצר להשתמש בסמכותו לפרסם מדי פעם בפעם לפי דאות עיניו רשימות של סוגי משלמים שונים. נציב מס ההכנסה אמר כי יש בדעתו של שר האוצר להפעיל סמכות זו. אציע לוועדת הכספים לרשום לפני ברצון הוועדה זו שנמסרה על ידי נציב מס ההכנסה.

ג. הוועדה שמעה מפי נציב מס ההכנסה כי הוא נתקל

בקשיים גדולים בגביית מס ההכנסה, מחוסר כוחות מקצועיים הדרושים למשרדי מס ההכנסה. הוועדה מביעה משאלתה - שכבר הובעה בהזדמנויות אחרות - שיעשה כל טאמץ כדי לצייד את משרד מס ההכנסה בכוחות המקצועיים הדרושים לו להגברת הגבייה ויעילותה. הוועדה גם רשמה לפני את האמצעים שהופעלו עד עתה על ידי נציב מס ההכנסה על מנת להגביר את הגבייה, ושגם נתנו תוצאות מסוימות. אני חושב כי במסגרת המסקנות שניתנו על שולחן הכנסת נצטרך להביא גם תמצית של האמצעים שהופעלו עד כה על ידי מס ההכנסה כדי להגביר את הגבייה, כדי לספק אינפורמציה לחברי הכנסת.

אני מציע לחברי הוועדה לא לפיכנס כרגע לויכוח.

בשבוע הבא, בטרם בסכם, נשמע גם את הערות נציב מס ההכנסה.

אציע שהוועדה תקבל את הסיכום הבא:

ב. אבניאל:

"ועדת הכספים קובעת שמיום קום המדינה עד אוגוסט 1953 שילמו הקבוצים על פי סעיפי החוק המתוקן רק סך של 60,000 לירות כמקדמה על השבון התחייבויות שעדיין לא נקבעו סופית.

בנאנו לבחון את סעיפי חוק מס ההכנסה הנרגעים לקבוצים נוכחנו לדעת כי חלקם של הקבוצים במס הוא זעום ביותר, וכי יש לבטל את ההנחה שכל שני חברים בקבוץ יהוו כמו עד כה "משפחה" אחת. יש לבטל כמו כן את אי-חישוב השרותים הניתנים לחברי הקבוץ בתור הכנסה, כגון סחיר עבודת חבר בקבוץ גופא, כי לאחר שהקבוצים מחלקים את שווי הכסף של הכנסותיהם יוצא שההכנסה החייבת במס היא כמעט אפסית. באופן ממשי יוצא שהקבוצים, הנהנים מרמת חיים גבוהה ועליהם לשאת בחלק מתאים מנטל המס לפי הכנסתם האמיתית, לא נשאו בכך.

כמו כן אנו ממליצים בפני השר להביא תקון להצעת החוק שפיו לא היתה צריכה חברת "תנובה" לשלם סיום קום המדינה ועד היום אף פרוטה למס הכנסה, כך שהיא תישא בחלק צודק של נטל המסים, לפי הכנסותיה. הוא הדין לגבי "המשביר המרכזי"

שנית ממליצה הוועדה בפני שר האוצר להשתמש בזכות הניתנת לו בהתאם לחוק הקיים, ולפרסם את רשימת כל משלמי המסים, ואת הסכום ששילם כל אחד מהם. אנו סבורים כי הדבר עלול להועיל להעלאת הכרתם המוסרית של משלמי המס ולהגביר את יעילות הגביה. אולם בהתחשב עם הידיעה כי פעולה כזאת תצטרך להידחות ל-10-8 חודשים, נחייב את שר האוצר לתת הוראות לנציג מס הכנסה למסור לכל חבר כנסת שפונה אליו את תשלום מס ההכנסה שביצה כל פרט או חברה, אגודה שיתופית, נקודת התיישבות, איגוד פרטי או קואופרטיבי, עד היום. אין אנו רואים בכלל כל סוד צבאי לגבי חברי כנסת, ולא ייגרם כל נזק לנטחון המדינה אם חבר כנסת יקבל את הפרטים הדרושים לו.

א. ציזלינג:
אני מבקש כי לקראת הנדון עם נציג מס ההכנסה, יוגש לנו גם כל החומר הנוגע לידיעה שהתפרסמה בעתונות בקשר להסכם שהושג בין חברות הנפט לבין נציג מס ההכנסה, על מנת שנוכל לדון בכך ולהסיק מסקנות.

שנית, אני רוצה להודיע מראש כי אתנגד אצ לכל פרטום תשלומיו של מישהו למס ההכנסה, כל עוד לא יהיה פרטום מלא של כל משלמי המס. אני מבקש לבחון אם לפי המצב הקיים אפשר לכלול במסקנותינו מספרים כלשהם.

תקציב מטבע חוץ (1 ביולי 1953 - 31 במרץ 1954)

מר ארנון:
קבדם כל עלי להעיר כי תקציב מטבע חוץ ערוך ל-9 חודשים, עד מרץ 1954, כדי לאפשר לנו להביא לשנה הבאה תקציב מטבע חוץ במסגרת שנת התקציב הרגילה.

בחלק ההכנסות של התקציב, חילקנו את ההכנסה המשוערת לפי סוגי המטבע (דולארים, לי"ש), הכנסות שלא במטבע חפשי, והכנסות מיוחדות על פי הסכמי "קלידינג" שאין כל אפשרות להחליפן למטבע חופשי באיזו צורה שהיא. בן צדפנו מספר טבלאות על פרוט ההכנסות בסעיפים מסויימים.

לגבי חלק ההוצאה, יש להדגיש כי הוא ערוך על פי רשיונות יבוא ושרותים. לא לקחנו בתרנית זו בחשבון את המלאי שישנו בארץ, לא כללנו מה שהוזמן כבר על יסוד רשיונות שניתנו, ומאידך לא כללנו במספרים אלה את הסחורות שיימצאו בדרך בסוף השנה התקציבית. הסברים אלה חשובים לצרכי עריכת השוואת המספרים האלה עם המספרים של התקציב הקודם. ישנם סעיפים שהם הפעם מצומצמים קצת יותר, הואיל והמלאי הנמצא בארץ השנה הוא גדול יותר מאשר לפני שנה. מספרים אלה אינם אומרים שעללינו לשלם בעד היבוא הזה במשך השנה; זוהי רק תכנית יבוא של מה שאנו חושבים כי הממשלה צריכה להתחייב לקנות במשך תשעה חודשים אלה בדרך של רשיונות יבוא ושרותים. יש מספר טבלאות נוספות הנותנות את הפרוט של המצרכים הנוספים שאנו רוצים להזמין.

לצרכי השוואה צדפנו אומדן הכנסה לשנת הכספים 1952/53; אומדן לתשעה חודשים; הכנסה בפועל בתקופה 1.7.1952-31.3.1953 - כלומר אותם תשעה חודשים בשנה שעברה, המקבילים לתקופת התקציב הנוכחי. אני מקווה כי אם תיעוררבה שאלות נוספות מצד חברי הוועדה, נוכל להכין את התשובות לקראת השבוע הבא.

היו"ר י. גורני: (קורא את הסכומים שבסעיפי התקציב, ורשימת הטבלאות).

מזכירים כאן ריבית, ואני מבקש כי יימסר לנו מהם
שעורי הרבית

א. אלישר:

שנית, אני רוצה לדעת מהן ההוצאות הכרוכות בקבלת
סכומי מטבע החוץ מן המקורות שצויינו כאן.

שלישית, דבר ידוע הוא כי הכספים אינם מצויים
במזמן ודרושות טרנזקציות שונות כדי לקבל את הכספים הנחוצים עד אשר
מקבלים את הכסף הטובטח. אני רוצה לשאול מהי הריבית הכרוכה בטרנזקציות
אלו.

אני רוצה לבקש רשימה מפורטת של הכנסותיה של כל מגבית
בנפרד.

מ. קלמר:

אינני רואה כאן מאזן תשלומי חוץ לתקופה של 12 חדש
הסתיימה ב-1.7.53

י. בלר:

שנית, רצוני לדעת מיהו הקובע את אופן הקצבתם של סכומם
אלה - עד כמה נתון הדבר בידי האוצר, ועד כמה בידי המשרדים הממשלתיים;
האם נכון הדבר כי האוצר מתערב גם בשאלות של יעילות ובחינת הצורך של כל
הקצבה בנפרד, או שהוא קובע רק את היחס בין הקונטינגנטים הגדולים, והשאר
נתון בידי המשרדים עצמם.

שלישית, אני רוצה לשאול מהו מצב הדביזים ומצב התמורה
בקרן החליפין, ומה היה המחזור שם. שמעתי כי קיים גרעון גדול בקרן
למטבע זר. לא גרעון בין הכנסות להוצאות, אלא גרעון בין האומדן לפיין
ההכנסות הממשלות. בקשר לזה יש להציג שוב את השאלה מה הם החובות במטבע זר
ומה הם מועדי התשלום.

ראשית כל אני מבקש הערכה של היבוא והיצוא, מפורטת
לפי ארצות.

א. ציזלינג:

שנית, אני מבקש לדעת מה פרוש "סחורה על ידי מוסדות"
שלישית, לאיזה סוגים של בניה הכוונה. הפרוט הוא לפי
הסחורות המובאות, ולא לפי מטרותיהן.

רביעית, האם בסעיף "העברות אישיות" הכוונה רק
למזומנים? היכן כלול היבוא ללא תשלום? אני מבקש לדעת מהי המציאות.

אני מבקש לדעת מהו אומדן ההכנסות לגבי תוצרת
תעשייתית של פרי הדר הכלולה בתוך "תעשייה אחרת",
על סנת לצרף זאת לאומדן ההכנסות ממכירת הדרים.

ק. לונג:

שאלתו של חבר הכנסת בדר בנוגע לקרן החליפין,
אינה נוגעת לדיון זה; זהו נושא נפרד.

מר ארנון:

לגבי בקשתו של חבר הכנסת ציזלינג על מתן אומדן
יבוא ויצוא לפי ארצות, הרי לא נוכל להמציא לו אלא דו"ח של היבוא והיצוא
הממשי כפי שהוא עבר את המכס. כאשר אנו עורכים אומדן, איננו ידועים מאיפו
אדן תוזמן הסחורה.

אין אני מבקש לדעת סטטיסטיקה, אלא את מדיניות הממשלה
בשטח זה.

א. ציזלינג:

התכנית שלנו אינה מבוססת על חלוקה לפי ארצות,
כי אם לפי סוגי מטבע: מטבע קשה, מטבע זר, מטבע זר אחר.
הענקה, שילומים, חוזים מסחריים וכד'. את מקום הקניה במדוייק קובע משרד
המסחר והתעשייה. החלטות על קניות מיוחדות בקנה מידה גדול, מתקבלות
במשותף על ידי משרד המסחר והתעשייה ועל ידי המחלקה למטבע זר.

מר שהם:

אני רוצה לדעת מי הוא המתאם את הקניות. נודע לי,
למשל, כי נקנו כמויות עצומות של חיטה בתורקיה,

א. אלישר:

ועל ידי כך סוכן היצוא שלנו לארץ זו - דבר שאפשר היה למנוע אותו על ידי
תאום.

א. ציזולינג:
 אני מבקש פרטים מפורטים עוד יותר על ענין המכוניות.
 אני רואה כי הערך המוסף הוא פחות מ-10% על יסוד הסכמת
 מסחריים. אני מבקש לדעת מה היה המצב בשנה שעברה ואת טיבם של הסכמים אלה
 שעל יסודם נטכרו המכוניות, תוך ציון עיקר הסחורות שניקנו במסגרת ההסכמים
 הללו.

הינ"ר י. גורני:
 בענין קרן החליפין, נכון שיש לכך שייכות די
 גדולה לתקציב מטבע חוץ, אולם הענין לסוד גם לעניני
 התקציב הרגיל. כאשר נבוא לדון בתקציב לשנה הנאה, ונניח גם דיון על קרן
 החליפין. חושבני כי התקציב ערוך בצורה כזאת שחאפשר דיון מקיף יותר
 מבחינת הקשר בין קרן החליפין לביןו. יש לתקציב מטבע זר קשר גם לתקציב הרגיל
 וגם לתקציב הפיתוח.

הישיבה ננעלה בשעה 13.30